

2 . Adâncata | Județ: Suceava | Punct: Imaș | Anul: 2004

Anul: 2004

Cod RAN: 146806.02

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Dumitru Boghian, Vasile Budui, Cătălina Buzdugan, Sorin Ignătescu, Ion Mareș, Bogdan Petru Niculică

Instituții: Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Oficiul pentru Studii Pedologice și Agrochimice, Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Muzeul Bucovinei, Suceava, Muzeul Bucovinei, Suceava

Rezumat

În perioada 5 iulie – 7 august 2004 s-a desfășurat a patra campanie de cercetare arheologică în necropola de tip Costișa-Komarov de la Adâncata. Au fost cercetați doi tumuli notați cu siglele T8 și T9/2004.

T8/2004

Movila este amplasată la aproximativ 300 m NE de tumulii cercetați în anii anteriori (2001 – 2003) pe partea stângă a drumului comunal Adâncata-Fetești, în apropierea pădurii Fetești. Diametrul acestui tumul este 20 m și înălțimea de 0,50 m. Au fost trasate două secțiuni pentru identificarea mormântului central au fost trasate următoarele secțiuni: S.I NE și S.I SE, ambele orientate N-S cu lungimea de 5 m și lățimea de 3 m.

În centrul tumulului a fost identificată groapa mormântului la adâncimea de 0,80 m;. Scheletul uman descoperit era relative bine conservat, așezat pe fundul gropii, însă nu prezenta inventar. Defunctul a fost depus în poziție chircită pe partea stângă.

În mantau acestui tumul au fost realizate analize pedologice și geologice.

T9/2004

Movila, de mici dimensiuni, este amplasată la 20 m V de T8/2004. Are diametrul de 12 m și înălțimea de 0,4 m. Au fost descoperite două gropi de formă aproximativ rectangulară, orientate pe axul lung NE-SV, la 0,65 m. Una dintre gropi (notată M1) este de incinerare, cu un vârf de săgeată cu baza concavă, cealaltă prezintă material osteologic prost conservat din această cauză neputându-se preciza ritul de înmormântare. Inventarul acestei gropi este constituit dintr-un topor de luptă din bazalt.

În mantaua celor doi tumuli au fost descoperite materiale arheologice aparținând culturilor Costișa-Komarov și Cucuteni. Materialul ceramic datat în epoca bronzului este fragmentar și caracterizat prin prezența în pastă a silixului/silicolit pisat și a nisipului grosier utilizat ca degresant.

Raport

În perioada 5 iulie–7 august 2004, s-a desfășurat a patra campanie de cercetări arheologice în necropola de tip Costișa-Komarov de la Adâncata1. În lipsa finanțării din partea Ministerului Culturii și Cultelor și din păcate și a celei de la bugetul local, săpăturile au avut un caracter restrâns și s-au desfășurat în cadrul organizat al unui șantier-școală, la care au participat studenți practicanți ai Facultății de Istorie și Geografie (UȘtcM Suceava), specializările Istorie-Geografie, Istorie-Engleză, Istorie-Filozofie și Istorie-Franceză și membri ai Cercului de Istorie Veche și Arheologie (UȘtcM Suceava). În mod deosebit, ținem să amintim sprijinul permanent oferit de Primăria Adâncata, prin dl. primar Dorel Filip, care a contribuit la organizarea unei baze de studiu, a oferit spațiul necesar cazării studenților și specialiștilor și a pus la dispoziție terenul necesar desfășurării săpăturilor pe imașul comunal.

Sistemul de săpătură utilizat a fost același ca în campaniile precedente, respectiv cu martorii centrali (trasați N-S și E-V) având lățimea de 0,5 m și secțiunile orientate N-S, cu lățimea de 2 m, cu martori de 0,5

m între ele. Au fost efectuate, cu succes, cercetări interdisciplinare (geomorfologice, geologice, pedologice, antropologice și antracologice) – au fost prelevate în continuare probe, în unele cazuri rezultatele acestor preocupări fiind deja publicate sau comunicate. Obiectivele principale ale cercetărilor noastre au fost acelea de a identifica mormântul central din T8/2003 (tumul cercetat parțial în anul precedent), și a celui din T9/2004, precum și analizarea detaliilor de rit și ritual funerar.

În cursul campaniei din anul 2004 au fost cercetați T8/2004 și T9/2004.

T8/2004

Movila este amplasată la aprox. 300 m NE de T6/2002, T7/2003 și T2/2001, pe partea stângă a drumului comunal Adâncata–Fetești, în apropierea pădurii Fetești. Are un diametru de 20 m și înălțimea de 0,5 m. În vederea identificării mormântului central, presupus a fi situat în vecinătatea complexului ceramic (notat complex C1), au fost trasate următoarele secțiuni: S.I NE și S.I SE, ambele orientate N-S, cu lungimea de 5 m și lățimea de 3 m, cu martorul central E-V al T8 inclus între ele.

Stratigrafia T8/2004:

- până la -0,1–0,15 m, sol vegetal, cenușiu deschis;
- de la -0,1–0,15 m până la -0,3–0,4 m, strat de pământ nisipo-argilos, de culoare cenușie (sol de pădure evoluat);
- mantaua T8/2004, se dezvoltă între -0,3–0,4 m și solul antic de călcare aflat la -0,75–0,8 m și este alcătuită dintr-un strat de pământ de culoare negricioasă/cenușiu-negricioasă, compact, cu mici lentile de lut galben pe alocuri, având uneori un aspect afânat;
- de la -0,75–0,8 m se dezvoltă solul brun-gălbui, steril din punct de vedere arheologic.

Dacă toți cei șapte tumuli cercetați până în 2003 prezentau același tip de manta, trebuie să subliniem faptul că, pentru prima dată, în cadrul necropolei de la Adâncata, culoarea și structura mantalei este complet diferită. Mantaua T8 este compactă, prezentând rareori mici lentile de lut galben, având uneori un aspect afânat. De asemenea, dacă toți tumulii cercetați până în prezent aveau o poziție joasă, T8/2003 se află poziționat pe o mică înălțime. Notăm aici și faptul că este cel mai apropiat, alături de T9/2004, de așezarea contemporană necropolei.

Spre deosebire de ceilalți tumuli, de această dată, mantaua este extrem de bogată în materiale arheologice. Astfel, remarcăm o numeroase materiale ceramice cucuteniene, nepictate și unelte întregi și fragmentare din silex. O situație asemănătoare, dar la scară redusă, a fost semnalată și în T2/2001 și T6/2002, la acea vreme fiind presupusă aducerea unei părți din pământul care constituia mantaua movilelor din zona unei așezări cucuteniene eventual chiar din așezarea de epoca bronzului, care suprapunea stratigrafic o așezare cucuteniană.

În primii 0,3 m a fost descoperită ceramică fragmentară aparținând atât culturii Costița-Komarov cât și culturii Cucuteni (fază neprecizată, nu au fost identificate formele iar pictura nu s-a păstrat), bucăți de lutuiești, de lipituri de vatră și fragmente de unelte din silex (gratoare și lame). Interesant este faptul că multe fragmente ceramice au fost vitrificate, în acest caz presupunând arderea lor secundară, eventual în contact cu rugul funerar. Aceste fragmente vitrificate aparțin ambelor culturi sus amintite, în egală măsură.

În SI SE, în colțul de NV, la -0,38 m, la 0,4 m de profilul N și 0,2 m de profilul V, a fost descoperită o ceașcă de mici dimensiuni, cu o singură toartă supraînălțată, așezată cu gura în jos, lucrată dintr-o pastă friabilă, cu silex/silicolit pisat ca degresant. Diametrul fundului este de 7 cm, toarta era orientată spre SSE. Sub umărul ceștii a fost observată o canelură oblică. Acest vas a fost descoperit în vecinătatea complexului de vase identificat în 2003.

În SI NE, la -0,3 m, la 1,09 m de profilul V și la 2,5 m de profilul S, a fost descoperită o lamă din silex cenușiu.

În SI NE, la -0,37 m, la 0,37 m de profilul E și la 1,6 m de profilul N, a fost găsită o fusaiolă din lut de culoare cenușie, cu nisip ca degresant.

În SI NE, la -0,37 m, la 1,8 m de profilul N și la 1,15 m de profilul V, a fost descoperit un fragment de castron cu o toartă tubulară, trasă din buză. Pasta este cenușie, friabilă, cu miezul negricios, având ca degresant nisip grosier și silex/silicolit pisat.

În SI NE, la -0,47 m, la 0,85 m de profilul S și la 1,3 m de profilul E, a fost descoperit un complex (notat complex C1), alcătuit din trei topoare din marnă cenușiu-albicioasă. Ca tipologie ele se încadrează în eneolitic, dar maniera și poziția stratigrafică indică depunerea lor intenționată de către membrii comunității Costișa-Komarov de la Adâncata. Topoarele au secțiunea longitudinală dreaptă, iar cea transversală rectangulară piesele fiind șlefuite în zona tășului. Au fost depuse în manta grupat, cu axul lung orientat N-S, două cu tășul orientat spre S, iar unul cu tășul spre N.

În SI NE, la -0,51 m, la 1,86 m de profilul S și la 1,30 m de profilul V, a fost descoperită o piesă din marnă albicioasă, de formă rectangulară, cu șanț median.

În SI NE, la -0,55 m, la 0,66 m de profilul N, la 0,72 m. de profilul V, a fost descoperit un fragment de topor din marnă (?) negricioasă.

În S.I SE, între adâncimile de -0,5 m și -0,7 m, au fost descoperite numeroase fragmente ceramice aparținând culturilor Cucuteni și Costișa-Komarov. În ceea ce privește ceramica din epoca bronzului, amintim fragmente de la pahare, cești, străchini și vase cu umăr, unele decorate cu caneluri și incizii (liniare și punctiforme), în general lucrate dintr-o pastă friabilă cu silex/silicolit pisat și nisip grosier ca degresant.

În centrul T8, în SI NE și SI SE, cu intercalare în martorul central E-V al tumulului, a fost identificată groapa mormântului. Forma acesteia, așa cum reiese din grundul care a fost efectuat la -0,8 m, adâncime la care de altfel a și fost observată, era oval-circulară. Pe axul E-V, groapa avea lungimea de 1,7 m. iar pe cel N-S de 1,26 m. Fundul gropii a fost surprins la -1,3 m. În groapă (notată G1), a fost descoperit un schelet uman, relativ bine conservat, așezat direct pe fundul gropii, fără vreun inventar. Craniul avea privirea spre S și era amplasat în partea estică, a gropii, în timp ce picioarele se aflau în partea vestică. Defunctul a fost chircit pe partea stângă, cu laba piciorului drept deasupra celei stângi, cu genunchii apropiați orientați spre S. Pentru prima dată în această necropolă au putut fi observate și prelevate vertebrele defunctului. Mâna dreaptă era îndoită din cot la 90°, deasupra bazinului, peste cea stângă, care era întinsă de-a lungul corpului.

T9/2004

Movila este amplasată la 20 m V de T8/2004, fiind una din cele mai mici din necropola de la Adâncata. Are diametrul de 12 m și înălțimea de 0,4 m, fiind probabil aplatizată în timp datorită lucrărilor agricole. Au fost trasate următoarele secțiuni: S.I NV și SI NE, cu lungimea de 4 m și SI SV și SI SE, cu lungimea de 7 m, toate cu lățimea de 2 m, cu martori de 0,5 m între ele. Pentru a putea decoperta groapa M2 din T9, a mai fost deschisă o secțiune, SII SE, cu lungimea de 7 m și lățimea de 2 m.

Stratigrafia T9/2004:

- până la -0,1-0,15 m, sol vegetal, cenușiu deschis;
- de la -0,1-0,15 m până la -0,3-0,4 m, strat de pământ nisipo-argilos, de culoare cenușie (sol de pădure evoluat);
- mantaua se dezvoltă între -0,3-0,4 m și solul antic de călcare aflat la -0,75-0,8 m și ca structură este identică cu cea a T8/2004.
- de la -0,75-0,8 m se dezvoltă solul brun-gălbui, steril din punct de vedere arheologic.

În manta au fost descoperite numeroase fragmente ceramice aparținând culturilor Cucuteni și Costișa-Komarov, gratoare și lame întregi și fragmentare din silex, lutuiei și bucăți de vatră. Ceramica de factură Costișa-Komarov a fost lucrată din pastă friabilă; ca forme au fost identificate cești, străchini, însă fragmentarea materialului nu permite reconstituiri. Dintre materialele mai importante amintim:

- în SI SE a fost descoperit, la -0,35 m, la 0,75 m de profilul E și la 2,6 m de cel S, un vas de formă tronconică, fragmentar, lucrat din pastă cu silex/silicolit pisat în compoziție. A fost așezat cu gura în jos. Notat V2.

- în SI. SE, la -0,35 m, în profilul E, au fost descoperite fragmente provenind de la un alt vas de formă tronconică, cu muscovit în pastă. Diametrul fundului vasului este de 0,13 m. Și acesta a fost depus cu gura în jos. Notat V1.

În T9/2004 au fost descoperite două gropi de formă aprox. rectangulară, ambele orientate pe axul lung NE-SV. Au fost identificate în grund la aceeași adâncime, -0,65 m, delimitarea lor în solul steril arheologic, brun-gălbui, fiind clară începând cu adâncimea de -0,7 m. Groapa din SI SE și SI SV, de mari dimensiuni, a fost notată G1. Ea avea lungimea N-S de 3,15 m și lățimea E-V de 2,05 m. În schimb, groapa din secțiunile SI SE și SII SE, notată G2, avea dimensiunile de 2,5 m N-S și 1,37 m E-V.

Deasupra G1, la -0,5 -0,55 m, a fost descoperită o lentilă de cărbune de dimensiuni modeste (0,3 m diametru). În G1, în timpul exploatării, s-a observat faptul că a fost săpată în două trepte, cu o diferență de 0,15 m una de cealaltă. Adâncimea gropii "secundare" era de 0,17 m. În această groapă au fost descoperite o lentilă de oase calcinate, de culoare cenușiu-albicioasă, o unealtă fragmentară din silex și un vârf de săgeată din silex de culoare cenușie, de tipul cu baza concavă.

Și în cea de a doua groapă, G2, a fost identificată o groapă "secundară", de formă rectangulară, pe fundul căreia au fost descoperite resturi de oase slab calcinate (eventual inhumate?) și un topor din bazalt, cu lungimea de 0,099 m, de tipul naviform, cu orificiu transversal pentru fixarea cozii.

În cadrul necropolei se mai cunoaște un singur tumul aflat pe imășul sătesc al satului Adâncata. Alte movile se află într-o zonă intens împădurită, cercetarea lor fiind dificilă.

Informații suplimentare online

[Raportul 3026 din cronica.cimec.ro](http://raportul3026.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
